

Приложение № 2 към чл. 42, ал. 2, т. 1

Компетентности	Знания, умения и отношения на учител
I. Академична компетентност	1. Първоначална професионална подготовка (педагогическа, психологическа, методическа, специално-предметна подготовка) 1.1. Притежава теоретични знания по предмета, който преподава, и в областта на педагогиката, психологията, методиката и специалните учебни предмети, включително свързани с най-новите постижения и следи развитието му 1.2. Познава иновативни образователни технологии, техники и методи на преподаване и оценяване, приложими за образователното направление, учебния предмет или модул от професионална подготовка, по който преподава 1.3. Познава когнитивното, емоционалното и физическото развитие на отделните възрастови групи деца и ученици и ориентира обучението в зависимост от индивидуалните им потребности 1.4. Познава и прилага книжовните езикови норми на съвременния български език 1.5. Познава и прилага методи за работа в мултикултурна среда, за подкрепа и мотивиране на деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, с обучителни трудности или в риск, както и с изяви възможности 1.6. Познава възможностите на информационните и комуникационните технологии и механизмите за интегрирането и приложението им в образователния процес 1.7. Познава техники и начини за формиране в децата и учениците на комуникативни умения, критично и конструктивно мислене, за ефективно търсене, извличане, подбор и преценка на полезността на информация от различни източници 2. Умения за учене през целия живот 2.1. Има положително отношение към личностното си развитие и професионално усъвършенстване и активно участва в квалификационни и информационни форуми, представя добри и иновативни практики и споделя наученото с колегите си 2.2. Умее да оценява собственото си професионално развитие, преценява необходимостта от повишаване на квалификацията, като чрез обучение в различни квалификационни форми целенасочено надгражда академичната си подготовка 2.3. Проявява положително отношение към вътрешноинституционална квалификация, като участва в планираните форми и в дейности по проекти и програми
II. Педагогическа компетентност	1. Планиране на урок или на педагогическа ситуация 1.1. Познава държавните образователни стандарти (учебния план, общообразователната подготовка, профилираната подготовка, професионална подготовка и/или предучилищно образование) и учебната програма по преподавания предмет или програмната

Компетентности	Знания, умения и отношения на учител
	система (за предучилищното образование) и планира дейността си, свързана с обучението, като разработва годишно тематично разпределение 1.2. Умее да дефинира ясни образователни цели, планира подходи и техники за учене и мотивиране на децата/учениците, за реализиране на вътрешнопредметни и междупредметни връзки и прогнозира очакваните резултати 1.3. Познава специфичните потребности на всяко дете или ученик и умее да планира дейности за индивидуална работа и за подкрепа 1.4. Притежава знания и умения за работа с деца или ученици със специални образователни потребности, в риск, с хронични заболявания или с изявени дарби 1.5. Познава и планира използването на иновативни методи за преподаване и оценяване на резултатите на учениците, модели на позитивно възпитание и конструктивни подходи за осъществяване на обучение, основаващи се на сътрудничество за постигане на по-добри резултати 2. Организиране и ръководене на образователния процес 2.1. Отчита конкретните особености на децата/учениците в групата/класа – възрастови, когнитивни, емоционални и т.н. 2.2. Познава възможностите и умее да подбира и прилага ефективни, иновативни методи и използва подходящи средства и материали (в т.ч. учебници, учебни помагала, познавателни книжки, учебни и дидактически материали и други източници на информация, включително създадени от самия него) за самоподготовката и при реализиране на възпитателната дейност 2.3. Осигурява на децата/учениците възможност да упражняват и прилагат придобитите знания, да развиват творческо мислене и мотивация за самостоятелно действие, както и да получат обратна информация за това как се справят и как да подобрят резултатите си
	2.4. Умее да прилага информационните и комуникационните технологии в работата си, да подпомага и мотивира децата/учениците за формиране на дигитални умения 2.5. Насърчава усвояването на знания и на ключовите компетентности по съответния учебен предмет, формира и развива в децата/учениците умения за самостоятелен живот, за междуличностно и межкултурно общуване, вземане на решения, съпричастност, отговорност за собствените действия, за критично, самокритично и конструктивно мислене 2.6. Насърчава и направлява усвояването на знания, формирането на умения и нагласи за успех у децата/учениците, за самостоятелен живот, за междуличностно и межкултурно общуване, вземане на решения, съпричастност, отговорност за собствените действия, за критично и креативно мислене, за умения за саморефлексия и др.

Компетентности	Знания, умения и отношения на учител
	2.7. Съдейства за възпитанието и максималното развитие и изява на личностния потенциал на всяко дете/ученик, съобразно индивидуалните му заложи, способности, интереси, мотивира ги да се чувстват ценени и ги прави активни участници в процеса на образованието 2.8. Спазва книжовните езикови норми на българския език в процеса на обучение, възпитание и социализация на децата и учениците и контролира спазването на изискванията към устната и писмената реч 2.9. Осигурява позитивна образователна среда, насочена към индивидуалните потребности на децата/учениците, като оказва подкрепа, насочена към подобряване на резултатите им 2.10. Познава и прилага изискванията за безопасни условия на обучение, възпитание и труд и осигурява на децата/учениците сигурна и безопасна среда, включително и за работата в интернет среда 2.11. Владее техники за презентиране и оказване на подкрепа за изграждане на презентационни умения в учениците 3. Оценяване на напредъка на децата/учениците 3.1. Познава държавните образователни стандарти за оценяване на резултатите от обучението на учениците и за предучилищното образование и умело разработва и прилага ефективен инструментариум за проверка и оценка (диагностика) на постигнатите резултати на децата/учениците, за определяне на достигнатото равнище на усвояване на знания и формиране на умения от всяко дете или ученик 3.2. Умее да използва подходящи методи, средства и подходи (в т.ч. и иновативни) за насърчаване на напредъка и постигнатите резултати от децата или учениците и да определя критерии и показатели за оценяване на знанията и уменията на учениците, с които запознава както класа/групата, така и отделния ученик/дете 3.3. Притежава умения и осигурява обективна и навременна информация за индивидуалното развитие и за постигнатите резултати от детето/ученика, информира родителите за тях и определя мерки за допълнителна подкрепа, консултиране и коригиране, като използва конструктивно обратната връзка за подобряване на преподавателската си работа 3.4. Изгражда умения у децата/учениците за самооценка, самокритичност и самоусъвършенстване 4. Управление на процесите в отделни групи или паралелки от класове 4.1. Притежава умения да организира, координира и контролира дейностите по време на преподаването, поддържа необходимата дисциплина и работна атмосфера в класа/групата, цели постигане на планираните резултати, работи с всички групи (изявени и напреднали, с обучителни трудности, с пропуски и др.), обобщава

Компетентности	Знания, умения и отношения на учител
	постигнатите резултати 4.2. Умее да ръководи група/клас, като споделя грижата и отговорността за децата/учениците, формира умения за работа в екип, мотивира ги за участие в планираните дейности и за самостоятелно учене, възпитава в дух на толерантност и формира гражданска позиция 4.3. Познава и прилага конструктивни подходи на сътрудничество, за насочване на учениците към автономия в ученето чрез придобиване на ключови умения, а не механично запаметяване 4.4. Проявява отношение към специфичните потребности на деца/ученици, прилага диференциран подход за обучение с цел подпомагане на ефективното учене 4.5. Притежава знания и умения за работа в хетерогенна среда и подпомага социалната интеграция на деца/ученици със затруднения, като инициира и организира различни форми на взаимодействие, изгражда взаимоотношения, основани на взаимно доверие и уважение 4.6. Познава и прилага техники за превенция и справяне в конфликтна ситуация, подбира методи и подходи, ориентирани към формиране на съпричастност, ангажираност, солидарност, съобразяване с личностните и ценностните различия между хората като основа за взаимно разбирателство 4.7. Познава причините и факторите за агресивно, асоциално и антисоциално поведение и прилага начините за противодействие и реагиране при всяка специфична ситуация 4.8. Формира положително отношение за опазване на материално-техническата база и възпитава децата и учениците в отговорност 4.9. Притежава умения на организатор и ръководител в групата или класа и подкрепя разработването на правила за вътрешен ред и насърчава спазването им 4.10. Насърчава участието на учениците във формите на ученическото самоуправление да участват в обсъждането при решаване на въпроси, засягащи училищния живот и училищната общност, в т. ч. училищния учебен план
III. Комуникативна компетентност	1. Умения за работа в екип 1.1. Умее да партнира с други педагогически специалисти и активно участва в дейности, свързани с разработването на стратегията за развитие на институцията, в актуализирането ѝ и в изпълнението на конкретни дейности и задачи 1.2. Създава и поддържа ефективни и конструктивни професионални взаимоотношения с колегите и подкрепя ръководния екип на институцията, като участва активно в работата на педагогическия съвет, на комисии и др. 1.3. Осъществява методическа и организационна подкрепа на новоназначени учители/възпитатели и/или изпълнява наставнически функции по отношение на стажант-учители

Компетентности	Знания, умения и отношения на учител
	1.4. Взаимодейства с други педагогически специалисти за осигуряване на равни образователни възможности при интеграцията на деца/ученици 1.5. Умее да поема допълнителни отговорности, свързани с вземане на решение в условията на повишена училищна автономия 1.6. Проявява положително отношение към политиките и практиките на институцията, участва в извънкласни и извънучилищни мероприятия и се включва в реализирането на културни и социални дейности 2. Умения за работа с родители и други заинтересовани страни 2.1. Умее да приобщава родителите за постигането на образователните цели с оглед увеличаване на възможностите за положително въздействие върху децата и учениците и за утвърждаване авторитета на институцията 2.2. Умее и привлича родителите в организирането и реализирането на дейности и проекти на институцията 2.3. Подкрепя и поощрява усилията на родителите на деца и ученици със специални образователни потребности, с обучителни трудности или в неравностойно положение за справяне с различни социални проблеми – изолацията, бедността и др. 2.4. Организира и провежда родителски срещи, предоставя на родителите навременна, вярна и конструктивна информация за резултатите на децата/учениците по отношение на успеваемост и напредък, области на подобрене, отсъствия, участие в дейности, като зачита достойнството на всяко дете/ученик 2.5. Сътрудничи с обществения съвет, училищното настоятелство и други партньорски организации при изпълнение на съвместни инициативи и проекти в рамките на повишената училищна автономност 2.6. Комуникацията с родителите и другите заинтересовани страни се осъществява на български език
IV. Административна компетентност	1. Познава, разбира и прилага нормативната уредба за системата на предучилищното и училищното образование, държавните образователни стандарти, необходими за професионалното изпълнение на задълженията и отговорностите 2. Познава и прилага ДОС за информацията и документите на институцията, реда и сроковете за приемане, създаване, водене, отчитане и унищожаването ѝ 3. Познава и спазва законно установените норми, които имат отношение към професионалните права, задължения и трудовото му правоотношение 4. Познава и прилага етичния кодекс за работа с деца и етичния кодекс на образователната общност, познава правата на човека и детето, спазва професионална етика, както и изискванията за конфиденциалност по отношение на деца/ученици

Скала за определяне на достигнатата степен на изпълнение на критериите по областите на професионална компетентност

I. Педагогически компетентности: планиране, преподаване, оценяване и управление на групата/класа

1 точка: Професионалните знания и умения имат необходимост от подобрене, съответстващо на длъжността. Трудно се ориентира в поставените задачи, което затруднява ефективното планиране и организиране на работа както в рамките на педагогическата ситуация и допълнителните форми на педагогическо взаимодействие, така и в учебния час, часове по самоподготовка или в заниманията по интереси. Има непоследователност при планирането на задачите и структурирането на информацията, непълно съобразяване с целите, времето, знанията и уменията на децата/учениците, което води до затруднения при реализирането и в постигането на резултатите, определени в програмната система или в учебната програма. Среща трудности при формулирането на реалистични и ясни цели и при диференцирането на задачите за индивидуална и групова работа. Има затруднение при използването на иновативни и интерактивни методи на обучение и на информационни и комуникационни технологии в работата си. Оценяването/диагностицирането на резултатите е формално и немотивиращо, не позволява определяне на потребности и подобряване на качеството на обучението. Липсва заинтересованост към проблемите в групата/класа. Нуждае се от допълнителни инструкции и обяснения за изясняване на задълженията. Необходима е допълнителна квалификация и наставничество.

1,5 точки: Има необходимите знания по предмета или направлението и е в състояние да планира и провежда самостоятелно както педагогическите ситуации и допълнителните форми на педагогическо взаимодействие, така и учебните часове, часовете по самоподготовка или заниманията по интереси. Планира отговорно работа си и ориентира дейността си към постигане на очакваните резултати, осигурява подкрепа (планира предварително тези моменти и набелязва компенсаторни механизми) и при възможност надгражда знанията, уменията и отношенията на децата и учениците. Планира и използва оценяването/диагностицирането, за да проследява напредъка и да установява областите, в които има нужда от подкрепа. При затруднения в практическото изпълнение на планираната дейност търси подкрепа по отношение на използването на средства, методи и подходи. Използва информационни и комуникационни технологии в работата си. Работи индивидуално и групово с децата/учениците и формулира изисквания към всеки независимо от техните индивидуални различия. Използва рационално образователната среда с оглед напредъка на децата и учениците в реализирането на целите на отделните етапи на педагогическата ситуация/урока. Прилага иновативни и интерактивни методи на обучение. Търси възможности за допълнителна квалификация.

2 точки: Задълбочено познава естеството на извършваната работа. Следи новостите в своята област. Успешно планира и организира работата си в рамките на основните и допълнителните форми на педагогическо взаимодействие, на учебния час, на самоподготовка, в занимания по интереси и на работния ден. Постига очакваните резултати от програмната система или от учебната програма, надгражда и при необходимост обогатява с допълнителни примери, произведения, задачи. Разпределя задачите си, така че да бъдат

изпълнени в рамките на педагогическата ситуация, на учебния час, на самоподготовката или на заниманията по интереси. Оценява/диагностицира, за да установи и измери постигнат резултат, дава обратна връзка и препоръки за подобрение, има индивидуален подход за всеки конкретен случай. Прилага своите професионални знания при справяне с проблеми в работата с деца със СОП, с обучителни трудности, от уязвими общности и др., както и за насърчаване на деца и ученици с изявени дарби. Бързо се ориентира в конкретна ситуация и максимално допринася за успешно решение. Ефективно прилага иновативни и интерактивни методи на обучение, ориентирани към напредъка на всяко дете/ученик съобразно и индивидуалните потребности. Мотивира децата/учениците за работа в екип и постига подкрепа в групата. Оказва методическа и организационна подкрепа.

II. Принос към общността: работа в екип, работа със заинтересовани страни (родители, социални партньори, бизнес и др.), участие във формирането на образователни политики и изпълнението на дейностите по изпълнението им на ниво институция

1 точка: Трудно работи с колегите; не изразява готовност да взаимодейства открито и да сътрудничи, ако обстоятелствата не го налагат. Има проблеми при работа в екип и при приемане на чуждото мнение. Понякога среща трудности при справянето с конфликтни ситуации и вземането на добри решения. По-скоро пасивен, работи без желание, само върху задачи, които са изрично зададени, рядко се включва в разрешаването на проблеми, свързани със собствената работа. Няма необходимата компетентност и нагласа да помага на колегите си. Среща затруднения при работа с родителите, рядко дава обратна връзка: но търси сътрудничество, подкрепа. Дейността му често не съответства или не е обвързана със стратегията на институцията и поставените стратегически цели. Не се включва в работа по проекти. Необходима е допълнителна квалификация и наставничество. Необходима е методическа или организационна подкрепа.

1,5 точки: Поддържа коректни взаимоотношения; взаимодейства с останалите колеги, доколкото го изисква работата и когато е необходимо. Отворен е към предложения от страна на колегите. С родителите общува при възникнал проблем, слаб резултат и на родителските срещи. Като член на екип за организиране на събитие или за работа по проект изпълнява отговорностите си. Не проявява самоинициатива по отношение включване в изпълнението на нови задачи и разрешаването на проблемни ситуации, не предлага решения. Включва се в подкрепа на по-млади колеги при необходимост. Необходима е допълнителна квалификация.

2 точки: Поддържа много добри взаимоотношения и ефективно сътрудничи с колеги, с родителите като участници в образователния процес и със заинтересовани страни с цел пълноценно развитие и подкрепа на всяко дете или ученик. Активно взаимодейства с родителите, предлага решения и търси подкрепата им за подобряване на резултатите на децата/учениците, организира и провежда събития. Насърчава колегите си и родителите да дискутират, обменят идеи и да работят съвместно за разрешаването на проблеми, свързани с децата и учениците. Отличава се с активност, дава предложения и влага усилия за подобряване процеса на работа, ангажира се с изпълнението на

допълнителни задачи. С готовност помага и обучава по-млади и неопитни колеги. Оказва методическа и организационна подкрепа и наставничество.

III. Познаване и прилагане на нормативната уредба

1 точка: Не познава основните нормативни документи, които регулират системата на предучилищното и училищното образование. Слабо познава държавните образователни стандарти, които имат отношение към пряката му работа. Има затруднение в работата с документите на институцията. Не участва в работата по разработването и актуализирането на учебната документация. Необходимо е наставничество и методическа или организационна подкрепа.

1,5 точки: Познава основните нормативни документи, които регулират системата на предучилищното и училищното образование, и тези, които имат отношение към децата и учениците. Познава държавните образователни стандарти. Няма трудности в работата с документите на институцията. Участва в работни групи за разработването и актуализирането на учебната документация, но няма самостоятелна инициатива. Поддържа необходимата отчетност, в срок оформя документите, с които работи.

2 точки: Познава и ефективно прилага нормативни документи, които регулират системата на предучилищното и училищното образование и които имат отношение към децата и учениците. Познава и прилага държавните образователни стандарти. Отговорно и в срок изпълнява задълженията си по приемане, водене, съхраняване, отчитане и унищожаване на документите на институцията, с която работи. Участва в работни групи за разработването и актуализирането на правилници, правила, планове и др. и предлага решения за подобряване на работата. Оказва методическа и организационна подкрепа и наставничество.

IV. Други професионални изисквания

1 точка: Познава длъжностната си характеристика и произтичащите от нея права и задължения. Спазва седмичното разписание. Има затруднения в изпълнението, координирането и контролирането на всички планирани задачи и дейности, което води до затруднения в организирането и управлението на основните и допълнителните форми на педагогическо взаимодействие, на учебния час, на самоподготовката или заниманията по интереси, до нарушаване на дисциплина или до отклонения от тематичното разпределение. В екипната работа допуска закъснение, неточност, разсеяност, което води до слабости в изпълнението на възложените задачи. Подценява необходимостта от повишаване на квалификацията, не я обвързва с възможностите за развитие, няма желание за професионално усъвършенстване. За атестационния период има придобит един квалификационен кредит и по-малко от половината от задължителния брой часове участие във вътрешноинституционалната квалификация за всяка от годините в периода на атестиране. Не използва ефективно ресурсите/базата/средата, с които институцията разполага. Необходима е допълнителна квалификация и наставничество. Необходима е методическа или организационна подкрепа.

1,5 точки: Старае се съвестно да изпълнява своите задължения. Спазва седмичното разписание, продължителността на основните и допълнителните форми на педагогическо взаимодействие, на учебния час, на самоподготовка или на друга форма на извънкласна и/или извънучилищна дейност, като ефективно разпределя работното си време и не пречи на колегите си да

работят. Понякога среща трудности при справянето с възникнали проблеми и задачи. Отнася се отговорно към работата, но понякога е необходима подкрепа и контрол по отношение на сроковете. Проявява умерена мотивация и старание относно участията в допълнителни обучения. За атестационния период не е достигнал задължителния брой квалификационни кредити. Няма задължителния брой академични часове годишно участие във вътрешноинституционалната квалификация. Положително е настроен към предложения за промяна и обогатяване на опита. Рационално използва ресурсите/базата на институцията, търси и предлага допълнителни. Разбира и следва образователните цели на институцията. Препоръчва се допълнителна квалификация.

2 точки: Ефективно изпълнява отговорностите си. Отговорно, в срок, с необходимата точност и качествено изпълнява възложените задачи и спазва вътрешните правила и инструкциите за работа. При необходимост в извънработно време довършва спешни задачи. Показва високо качество на работа, висока прецизност и точност при изпълнение на поставените задачи, ефективно постигане на желаните цели в определеното време и срокове. Изпълнява отговорно задачите, преодолява възникнали трудности и своевременно информира за крайния резултат. Постоянно разширява своите знания както чрез самоподготовка в свободното време, така и чрез активното включване в организирани обучения. Има задължителните за атестационния период брой квалификационни кредити и задължителния брой академични часове участие във вътрешноинституционалната квалификация за всяка от годините в периода на атестиране. С готовност споделя усвоените нови знания с колегите и се опитва да ги приложи на практика. Ефективно използва ресурсите на институцията, обогатява ги и търси и предлага и допълнителни възможности за подобряване. При необходимост с готовност се отзовава за довършване на спешни задачи. Разбира и изпълнява образователната политика на институцията, като изяснява на колегите си и ги подпомага за реализиране на поставените цели. Оказва методическа и организационна подкрепа и наставничество.